

The Thai Journal of Veterinary Medicine

Volume 1
Issue 4 October, 1971

Article 1

10-1-1971

การคัดเพศไก่

อัคนี นวรัตน์ ม.ล.

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjvm>

Part of the [Veterinary Medicine Commons](#)

Recommended Citation

นวรัตน์, อัคนี ม.ล. (1971) "การคัดเพศไก่," *The Thai Journal of Veterinary Medicine*: Vol. 1: Iss. 4, Article 1.

DOI: <https://doi.org/10.56808/2985-1130.1143>

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/tjvm/vol1/iss4/1>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in The Thai Journal of Veterinary Medicine by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การคัดเพศไก่ (Chick sexing)

ม.ล. อักนี นวรัตน์ สพ.บ. , Dip. in Vet. Med. (Denmark)

การคัดเพศไก่ คือการกระทำเพื่อให้รู้ว่า ไก่ตัวใดเพศผู้หรือเพศเมีย

โดยทั่วไป การคัดเพศไก่กระทำแก่ไก่เล็ก ๆ คือลูกไก่อายุ ๑ วัน ทั้งนี้เพื่อแยกไก่เมียออกไปเป็นแม่ไก่ และไก่ผู้ออกไปเป็นพ่อพันธุ์หรือไก่กระทง (Broiler)

ตำแหน่งและลักษณะอวัยวะสืบพันธุ์ไก่ (บางส่วน)

ไก่ผู้

อวัยวะสืบพันธุ์ แบ่งออกเป็น Testes, conducting duct, a portion of cloaca และ accessory reproductive organ^{1,3}

Testes มีสองอัน แต่ละอันตั้งอยู่ในช่องท้องสองข้างของ Spinal column ระหว่าง thoracic vertebrae ที่ ๖ และ ๗ และอยู่ติดกับสันหลังของไก่ (dorsal body wall) มีรูปร่างกลมยาวและโค้งเหมือนกล้วย มีขนาด ๑-๑.๓ ม.ม. × ๔.๕-๕ ม.ม. (สำหรับลูกไก่) สีเหลืองใส และมีทางสีแดงของเส้นโลหิต โดยทั่วไปทำหน้าที่ผลิตอสุจิ และอสุจิ ถูกนำโดย conducting duct ไปเปิดที่ cloaca

Cloaca ทำหน้าที่เป็นทวารของสัตว์ปีกและเป็นทางผ่านของระบบสืบพันธุ์ด้วย แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ coprodeum, urodeum และ proctodeum

ส่วนที่เป็น urodeum คือส่วน urogenital chamber ซึ่งมี accessory reproductive organ หรือ phallus (G. phallos, penis) อันเป็นอวัยวะสำคัญในการคัดเพศไก่โดยการปลิ้นทวาร ตั้งอยู่ตรงกลางของ ventral lip, ลูกไก่อายุ ๑ วัน cloaca เล็กมากและ phallus ก็เล็กด้วย จึงเป็นการยากที่จะเห็น แต่ก็มีวิธีการที่เอื้ออำนวยให้เห็น phallus ได้ชัดเจนแน่นอนขึ้น.

ไก่เมีย

ตำแหน่งอันเป็นที่ตั้งของ Testes ในไก่ผู้นั้นก็คือที่ตั้งของ Ovaries ในไก่เมีย มีรูปร่างเป็นรูปสามเหลี่ยมกลาย ๆ ฝังใต้ด้านขวาจะเล็กกว่าด้านซ้าย เนื่องจากไม่มีความจำเป็น จาก Ovary มี oviduct ไปเปิดที่ cloaca.

ไก่เมียไม่มี phallus แต่จะเห็นเป็นแอ่งตื้น ๆ หรือเนื้อนุ่ม ๆ แทน phallus³

วิธีการคัดเพศ แบ่งออกเป็น ๔ วิธี

๑. การคัดเพศโดยใช่มือปลิ้นทวาร (Manual Sexing Method)

๓. คัดเพศโดยใช้ไฟส่อง (Mechanical Sexing)

* แผนกอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. กัดเพศโดยลักษณะถ่ายทอด (Sex - Linked Inheritance Method)

๔. กัดเพศโดยสังเกตลักษณะภายนอก (Sex Sorting)

๑. การกัดเพศไก่โดยใช้มือปล้นทวาร (Manual Sexing Method)

กระทำโดยปล้นทวารไก่แรกเกิด เพื่อดูตัวตาทา phallus อันเป็นวิธีที่กระทำต่อเนื่องกันมาช้านานแล้ว ในกลุ่มชาวเอเชียผู้ฝึกลูกไก่โดยเฉพาะชาวจีนและญี่ปุ่น

ความดีเด่นของวิธีนี้

๑. ลูกไก่ชอกช้าน้อย
๒. กระทำได้รวดเร็ว (๑ ชั่วโมง ต่อ ๑๐๐-๑๔๐๐ ตัว)
๓. เป็นวิธีที่ประหยัด
๔. ความแน่นอนสูง
๕. กระทำได้ทุกโอกาสและสถานที่

ความเสียเปรียบ

๑. ผู้ทำการกัดเพศต้องมีความชำนาญเป็นอย่างดี
๒. ผู้กัดเพศโดยวิธีนี้ต้องใช้เวลาฝึกหัดนาน (ประมาณ ๒ ปีขึ้นไป) จึงจะมีความชำนาญเพียงพอ
๓. ผู้ที่มีสายตาไม่ดีจะเกิดความผิดพลาดได้ง่าย

เครื่องมือเครื่องใช้.

ในกรณีที่ทำการกัดเพศลูกไก่จำนวนไม่มากนัก และมีแสงสว่างเพียงพอ (ความสว่างจากแสงแดดธรรมชาติ) ก็ไม่ต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้อะไรเลย แต่ถ้ากระทำเป็นประจำ เช่น โรงฟักลูกไก่ขนาดใหญ่ ควรมีเครื่องใช้บ้าง.

๑. กล้องกระดากหรือสังไม้ ขนาด ๕๐ x ๗๐ x ๒๐ ซม. ๓ ใบ (ขนาดนี้บรรจุลูกไก่ได้ประมาณ ๑๐๐ ตัว) มีหม้อหรือฟางรองก้นกล่องใบหนึ่งสำหรับใส่ลูกไก่ที่ต้องการกัดเพศอีกสองใบ ใส่ลูกไก่ที่กัดเพศแล้ว แยกเป็นเพศผู้ ๑ ใบ เพศเมีย ๑ ใบ.

๒. โคมไฟฟ้า ขนาด ๖๐ W. ๑ ดวง เพื่อก่อให้เกิดแสงสว่าง
๓. กระบี่ทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๕ ซม. สูง ๑๐ ซม. ๑ ใบ
๔. โตะและเก้าอี้ ๑ ชุด

วิธีการ

การจัดเครื่องมือ ผู้กัดเพศนั่งบนม้านั่ง โตะ โดยมีกล่องบรรจุลูกไก่ที่ต้องการกัดเพศอยู่ทางด้านขวา และกล่องสำหรับรองรับลูกไก่ที่กัดเพศแล้วอยู่ทางด้านซ้ายวางกระบี่ไว้บนหน้าผู้กัดเพศ จัดวางไฟฟ้าให้ส่องลงตรงหน้าผู้กัดเพศ.

การจับลูกไก่ ใช้มือขวาคว้ามือลงจับลูกไก่จากกล่องใส่ลูกไก่ โดยให้หัวลูกไก่อยู่ในอุ้งมือทางด้านนิ้วก้อย และหางลูกไก่อยู่ทางด้านนิ้วโป้ง ในขณะที่ลูกไก่อันอยู่กับพื้นกล่อง ยกมือที่กำลูกไก่อขึ้น

พร้อมกับหงายมือ (เพื่อจะส่งลูกไก่อให้มือซ้าย) ในลักษณะเช่นนี้หัวของลูกไก่อจะกลับมาอยู่ทางด้านซ้ายของมือขวา ต่อไปใช้มือซ้ายคว้ามือ กางนิ้วออกโดยให้นิ้วกลางและนิ้วนางห่างออกจากกันแล้วสอดมือซ้ายนี้เข้าไปรับลูกไก่อจากมือขวา โดยให้คอของลูกไก่อเข้าอยู่ในช่องระหว่างนิ้วกลางและนิ้วนางของมือซ้าย ขณะเดียวกัน กางนิ้วชี้และนิ้วกลางออกให้เป็นช่องว่างแล้วคีบปีกทั้งสองของลูกไก่อไว้ (ให้โคนปีกทั้งสองอยู่ระหว่างนิ้วชี้และนิ้วกลาง) ลักษณะเช่นนี้ มือซ้ายอยู่ในสภาพคว้ามือ ลูกไก่ออยู่ในท่าคว้าตัวคืนไม่ได้ ทวารของลูกไก่ออยู่ทางด้านหัวแม่มือคือด้านขวาของมือซ้าย นิ้วกลางและนิ้วโป้งของมือซ้าย กดอยู่ที่ท้องทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของลูกไก่อ (นิ้วโป้งกดท้องด้านซ้าย นิ้วกลางกดท้องด้านขวาของลูกไก่อ)พอดี

การรีดอุจจาระ บีบนิ้วกลางและนิ้วโป้งที่กดท้องลูกไก่ออยู่เข้าหากัน เป็นการกดท้องลูกไก่อเพื่อรีดเอาอุจจาระจากส่วนปลายของลำไส้ออกไปทางทวาร ขณะเดียวกันใช้นิ้วชี้ของมือซ้ายตีที่ด้านหลังส่วนท้ายของลูกไก่อ พร้อมทั้งสลัดตัวลูกไก่อ สภาพเช่นนี้ อุจจาระจะหลุดออกจากปากทวารลงสู่กระป๋องที่ตั้งไว้บนโต๊ะตรงหน้าผู้คัดเพศ

ขณะเดียวกันนี้ มือขวาเอื้อมหยิบลูกไก่อตัวใหม่ต่อไปโดยกระทำเหมือนกันที่กล่าวมาแล้ว

การปลิ้นทวาร ขณะที่มือซ้ายและขวากำลูกไก่ออยู่นั้น (กำมือละตัว) ใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้ของมือขวาวางคร่อมไปบนปากทวารของลูกไก่อในมือซ้ายให้

นิ้วชี้อยู่ที่ dorsal lip นิ้วโป้งอยู่ที่ ventral lip แล้วถ่างทวารออกพร้อมกันนั้นใช้นิ้วโป้งของมือซ้ายช่วยถ่างทวารอีกข้างหนึ่งของลูกไก่อตัวเดียวกันนี้ ฉะนั้นทวารของลูกไก่อจะถูกถ่างออกสามทางโดยนิ้วโป้งของมือซ้ายและขวา และนิ้วชี้ของมือขวา ต่อไปใช้นิ้วโป้งของมือขวาค้นขึ้นเบา ๆ ทวารจะปลิ้นออก

การใช้มือซ้าย-ขวา นิ้วชี้ นิ้วโป้ง เหล่านี้ เมื่ออ่านแล้วมันยุ่งหัวใจนัก ก็โปรดคอยให้ผมค้ำย ผมเองอ่านแล้วกึ่งๆ เหมือนกัน

ได้กล่าวในหัวข้อตำแหน่งและอวัยวะสืบพันธุ์ของไก่อแล้วว่า ไก่อผู้มี phallus ที่ตรงกลางของ ventral lip ในส่วน urodeum ของ cloaca ซึ่งส่วน urodeum นี้อยู่ลึกเข้าไปในทวาร ถ้าไม่ปลิ้นทวารออก จะมองไม่เห็น phallus ฉะนั้นการปลิ้นทวารก็เพื่อต้องการดู phallus โดยทั่วไป phallus ในลูกไก่ออายุ ๑ วัน มีลักษณะเป็นตุ่มกลมสีใส (ไม่ขาวเหมือนไก่อใหญ่) ขนาดประมาณ $\frac{1}{10}$ ม.ม. (กว้าง ๐.๑๕ - ๐.๖๕ ม.ม. ยาว ๐.๖๕ - ๐.๙๑ ม.ม.) ประมาณ ๘ เปอร์เซ็นต์ของลูกไก่อตัวผู้ phallus จะมีลักษณะผิดแปลกออกไปกล่าวคือ เป็นตุ่มกลมยาวหรือตุ่มกลมเล็กๆ ประมาณ $\frac{1}{10}$ ม.ม. หรือเป็นตุ่มกลมย่น หรือไม่เป็นตุ่มเลย เช่นนี้ทำให้เกิดความผิดพลาดในการคัดเพศด้วยวิธีนี้ แต่ผู้ที่มีความชำนาญอย่างดี จะสังเกตได้และเกิดผิดพลาดน้อยที่สุด

ความสำคัญของการคัดเพศวิธีนี้ อยู่ที่การปลิ้นทวารซึ่งต้องฝึกอย่างน้อย ๒ ปี จึงจะปลิ้นได้รวดเร็ว ได้ที่ แน่นนอนเหมือนกันทุกครั้ง ผู้ที่ขาด

ความชำนาญ จะปลิ้นทวารออกมากเกินไปหรือน้อยเกินไปทำให้ phallus โผล่ออกมาแต่ละครั้งไม่เท่ากัน หรือบางครั้งไม่โผล่เลย ก่อให้เกิดความผิดพลาดได้

การตัดสิน เมื่อปลิ้นทวารเพื่อดู phallus แล้วถ้าเห็น phallus แสดงว่าลูกไก่ตัวนั้นเป็นตัวผู้ ถ้าไม่เห็น แสดงว่าเป็นตัวเมีย ทั้งนี้ต้องอาศัยความชำนาญประกอบ เพราะได้กล่าวแล้วว่า ลูกไก่บางตัว phallus ผิดปกติ

ในกรณีที่ไม่อาจแยกเพศได้ หรือสงสัยเนื่อง

จาก phallus ผิดปกติ ควรคัดเพศอีกครั้งใน ๓-๔ วันต่อไป เพราะ phallus จะมีขนาดใหญ่ขึ้น

เมื่อตัดสินได้แล้ว ก็โยนลูกไก่เข้าไปยังกล่องที่เตรียมไว้รองรับ แล้วมือซ้ายรับลูกไก่จากมือขวาในท่าเดิมที่กล่าว กระทำเช่นนี้ติดต่อกันไปเรื่อยๆ

ผู้ที่คัดเพศชำนาญ โดยมีความชำนาญตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป (กระทำติดต่อกัน ๕ ปีอย่างน้อย) สามารถคัดเพศได้ชั่วโมงละ ๑๑๐๐ - ๑๔๐๐ ตัว^๕ (สถิติของประเทศญี่ปุ่น)

ผู้ชนะเลิศการคัดเพศประจำปีของประเทศญี่ปุ่น^๕

ประจำปี	ชื่อ	อายุ/ปี	จำนวนลูกไก่	ความถูกต้อง	เวลาที่คัดเพศ
1960	Takako Kawano	24	100	100	4 นาที 27 วินาที
1961	Tomoaki Gotoh	28	100	100	4 นาที 56 วินาที
1962	Toshio Aihara	32	100	100	5 นาที 40 วินาที
1963	Takako Kawano	27	100	100	4 นาที 53 วินาที
1964	Takako Kawano	28	100	100	5 นาที 29 วินาที
1965	Noboru Kikuchi	—	100	100	5 นาที 17 วินาที

ราคาค่าคัดเพศสำหรับประเทศญี่ปุ่น โดยเฉลี่ย ๕ สตางค์ ต่อลูกไก่ ๑ ตัว ฉะนั้นผู้ที่มีความชำนาญในการคัดเพศไก่ จึงยึดเป็นอาชีพหลักได้ ย่างดี แต่ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ได้ต้องผ่านการทดสอบ และได้รับใบรับรองจากสมาคมคัดเพศไก่ แห่งประเทศญี่ปุ่น โดยทั่วไปแล้วผู้ที่ทดสอบผ่าน ได้รับประกาศนียบัตร ชั้น ๑ มักเป็นผู้ที่ทำการคัดเพศมาแล้วไม่น้อยกว่า ๔ ปี

ข้อสำคัญที่ควรระวัง

๑. พยายามรีดอุจจาระออกจาก rectum สลัดทิ้งให้หมด มิฉะนั้นขณะที่ปลิ้นทวารอุจจาระ จะออกมาคลุมทวารทำให้สังเกต phallus ได้ยาก

๒. ควรรู้ตำแหน่งของ phallus และปลิ้นทวารให้ phallus โผล่ออกมาพอดี

๓. แสงไฟที่ส่องลงมายัง phallus ควรจัดให้มุมตกและมุมสะท้อนเข้านัยตาพอดี และไม่ควรรสว่างจ้าหรือมืดเกินไป จะทำให้เห็นชัดขึ้น

๔. วิธีการจับไก่ ตลอดจนการวางเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นสิ่งเอื้ออำนวยในการคัดเพศรวดเร็วและแน่นอนขึ้น

๒. กัดเพศโดยใช้ไฟส่อง (Mechanical Sexing)

การคัดเพศวิธีนี้กระทำโดยใช้เครื่องคัดเพศ (Chick tester) สอดเข้าไปใน rectum โดยผ่านทาง vent และตรวจหา testicle หรือ ovary ในช่องท้อง

เครื่องคัดเพศ (Chick tester) แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน

๑. เครื่องส่อง มีลักษณะเหมือนกล้องถ่ายภาพยนต์ ประกอบด้วย หลอดไฟขนาด ๖.๕ v. ๔ w. ๑ หลอดเป็นแหล่งให้แสงสว่าง แสงสว่างนี้ถูกทำให้หักเหไปยังแท่งแก้วเล็กๆ สำหรับสอดเข้าไปในทวารหนักของไก่และมีช่องทางให้นัยตามองเห็น ฉะนั้นเมื่อเปิดไฟและสอดแท่งแก้วเข้าไปในทวารหนัก จึงมองเห็นอวัยวะภายในช่องท้องได้ชัดเจน โดยเครื่องส่องมีกำลังขยายอีก ๓ เท่า นั่นคือ rectum หรือ ovary ที่ต้องการตรวจจะเห็นได้โดยมีขนาด

ใหญ่กว่าของจริง ๓ เท่า

๒. หม้อแปลงไฟลดแรงดันไฟฟ้าจาก ๑๐๐ v. - ๒๐๐ v. ให้เหลือ ๖.๕ v.

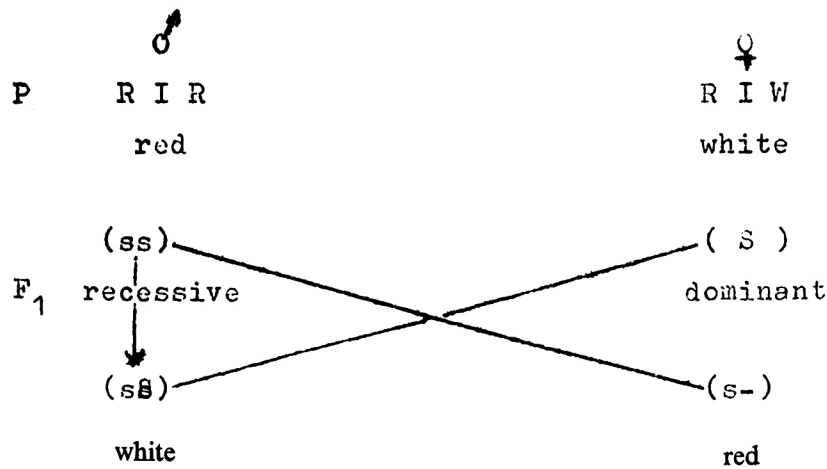
วิธีการ

จับลูกไก่ด้วยมือซ้าย จับเครื่องส่องด้วยมือขวาสอดแท่งแก้วของเครื่องส่องผ่าน vent เข้าไปใน rectum อาศัย spinal column เป็นหลัก สองข้างของ spinal column มี adrenal gland และ reproductive organ แต่ adrenal gland มีขนาดเล็กกว่าไก่ผู้ adrenal gland อยู่ติดกับ spinal column ส่วน testicle อยู่ด้านนอก (ในระดับเดียวกัน) ไก่เมีย organs ทั้งสองอยู่ซ้อนกัน แต่ left ovary ใหญ่กว่า adrenal gland

๓. กัดเพศโดยลักษณะถ่ายทอด (Sex Linked Inheritance Method)

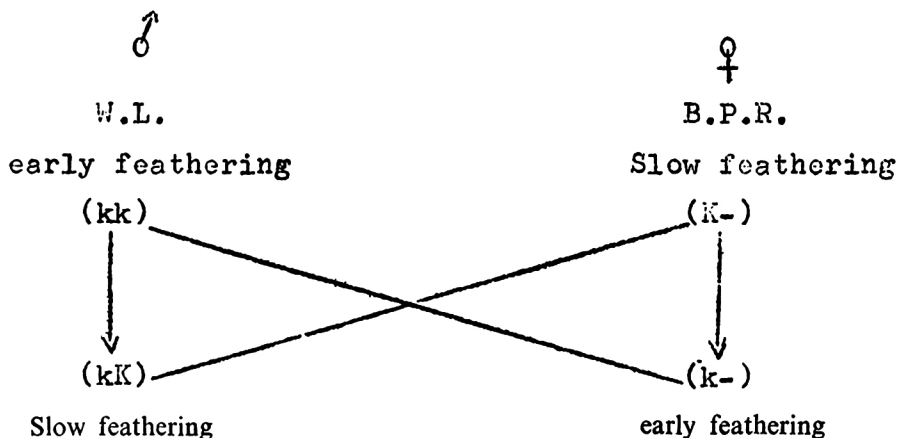
การคัดเพศวิธีนี้อาศัยหลักการของการผสมพันธุ์ (breeding) โดยสังเกตลักษณะของการเจริญเติบโตหรือการเปลี่ยนแปลงของขนและสีของขน ๒,๔ ตัวอย่างเช่น ไก่ผู้พันธุ์ Rhode Island Reds ซึ่งรู้แน่ ๆ แล้วว่าสีแดง ผสมกับไก่เมียพันธุ์ Rhode Island White ลูกที่เกิดมาสีขาจะเป็นเพศผู้ ถ้าสีแดงจะเป็นเพศเมีย

METHOD OF SEXING BY COLOR OF FEATHER

หรือไก่ผู้พันธุ์ White Leghorn ซึ่งขนขึ้นเร็วผสมกับ Barred Plymouth Rochs ซึ่งขนขึ้นช้า ลูกไก่ที่ออกมาขนขึ้นช้าคือเพศผู้และขนขึ้นเร็วคือเพศเมีย

SEXING BY LENGTH OF PRIMARY WING'S FEATHERS

4. คัดเพศโดยสังเกตลักษณะภายนอก (Sex Sorting)

ลักษณะท่าทางการเดิน การวิ่ง ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ไก่ผู้ และไก่เมียมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจรวบรวมเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. ไก่ที่มีความรวดเร็วองไว ในการเคลื่อนที่จะเป็นไก่ผู้
2. ไก่ผู้ก้าวขายาวกว่าไก่เมีย
3. ไก่ผู้มีช่วงตัวบ่อมนสั้นกว่าไก่เมีย
4. เสียงร้องของไก่ผู้มีเสียงท้าวก้อง ส่วนไก่เมียมีเสียงแหลมเสียงใส
5. หงอนของไก่ผู้ใหญ่กว่า หนากว่า รอยหยักลึกกว่าไก่เมีย
6. ไก่ผู้จะมีบริเวณส่วนโคนของหงอนหนากว่าไก่เมียและบริเวณดังกล่าวไม่มีขน
7. ไก่ผู้มักจะหัวยาวและหนากว่าไก่เมีย
8. ไก่ที่จงอยปากใหญ่ สั้น จะเป็นไก่ผู้
9. นัยตาของไก่ผู้ใหญ่กว่า ไก่เมีย
10. หางของไก่ผู้ยาวกว่า หางไก่เมีย

11. ไก่ผู้อกกว้าง และขนบริเวณอกขึ้นช้ากว่าไก่เมีย
12. ไก่ผู้หัวท้ายยาวใหญ่กว่าไก่เมีย
13. เดือยที่ขาไก่ผู้ใหญ่
14. กระดูกเชิงกรานของไก่ผู้แคบกว่าไก่เมีย
15. ไก่ผู้โตเร็วกว่าไก่เมีย

ข้อแตกต่างทั้งหมดที่กล่าวนี้ เป็นเพียงข้อสังเกต ยังไม่เป็นที่รับรองในทาง

Scientific appearance.

REFERENCES:

1. Biester H.E., and Schwarte, L.II.: 1965
Diseases of Poultry. 36-43
2. Card, L.E., and Nesheim, M.C.,: 1966
Poultry Production. 49-50, 68-73.
3. Masui, K.: 1967. Sex Determination in the Fowl, 12.
4. Miller, W.C., and Robertson, E.D.S.: 1959
Practical Animal Husbandry. 548-550.
5. Suzuki, A. 1970. Chick Sexing. Zen Nippon
Chick Sexing Association.